

اثربخشی مداخله سرمایه روان‌شناختی لوتانز بر تاب‌آوری و سلامت روانی مادران دارای کودک مبتلا به اختلال کاستی توجه / بیش‌فعالی

سحر پسندیده کار^۱، نوشاد قاسمی^۲

^۱ کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی فسا.

^۲ هیات علمی گروه روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی فسا.

نام نویسنده مسئول:

سحر پسندیده کار

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۴/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۷/۱

چکیده

هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و کمال‌گرایی مادران با شدت طرحواره‌های نوجوانان آن‌ها در میان دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر فسا در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بوده است. تحقیق حاضر از جهت هدف، پژوهشی بنیادی و از نوع همبستگی می‌باشد. آزمودنی‌ها ۱۵۰ دختر مقطع متوسطه دوم شهر فسا بوده است که به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه سنجش صفات پنج‌گانه شخصیتی مک‌کری و کاستا (۱۹۸۵)، پرسشنامه مقیاس کمال‌گرایی هیل (۲۰۰۴) و پرسشنامه فرم کوتاه طرحواره یانگ (۱۹۹۸) می‌باشد. پس از جمع‌آوری داده‌های تحقیق از نرم‌افزار SPSS ورژن ۲۴ جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش به روش آزمون ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون استفاده گردید. نتایج نشان داد که بین ویژگی‌های شخصیتی و کمال‌گرایی مادران با شدت طرحواره‌های نوجوانان آن‌ها رابطه معنادار وجود دارد. همچنین بین بعد روان‌رنجور خوبی مادران و شدت طرح‌واره نوجوانان به سطح معناداری ۰/۰۱۷ رابطه مثبت و بقیه ابعاد ویژگی‌های شخصیتی رابطه منفی وجود داشت و در تمام ابعاد کمال‌گرایی مادران با شدت طرح‌واره رابطه مثبت وجود داشت.

واژگان کلیدی: ویژگی‌های شخصیتی، کمال‌گرایی، شدت طرح‌واره.

مقدمه

در حیطه علم روانشناسی، موضوع شخصیت از جنبه های مختلف مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است، که ماهیت و چگونگی رشد، سلامت، اختلال و تیپ های شخصیتی، از مهم ترین این جنبه ها هستند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۶).

از نظر یانگ (۲۰۰۳)، طرح واره ها^۱، باورها و احساسات مهمی درباره خود و محیط هستند که به صورت الگوهای ثابت و دیرپایی در دوران کودکی به وجود می آیند و تا بزرگسالی تداوم می یابند. مطالعات مختلفی به آشکارسازی و شناخت بیشتر از رابطه بین طرح واره های شناختی با انواع تیپ های شخصیتی، اختلالات شخصیت، ویژگی ها و صفات مختلف پرداخته اند؛ برای مثال در یک مطالعه که با هدف بررسی روابط بین طرح واره های ناسازگار اولیه و پنج عامل شخصیت در فرزندان اول، میانی و آخر انجام گرفت، مشخص گردید صفات شخصیتی با طرح واره های ناسازگار اولیه، رابطه معنی داری دارد. از دیگر نتایج تحقیق این بود که بین فرزندان اول، میانی و آخر از لحاظ صفات شخصیت و طرح واره های ناسازگار اولیه، تفاوت معنی داری وجود داشت (یانگ^۲ و همکاران، ۲۰۰۳). سازه کمال گرایی^۳ برای نخستین بار به عنوان یک سازه تک بعدی توسط برنز تعریف گردید.

بر پایه این تعریف، فرد کمال گرا بر این باور است که می توان با تلاش و کوشش به نتایج کامل دست یافت؛ این در حالی است که نتایج کامل و بدون نقص، دست نیافتنی است و تلاش برای دستیابی به آن آسیب های روانشناختی را در پی خواهد داشت. هویت^۴ و همکاران (۲۰۰۲) بر این باورند که کمال گرایی دارای سه بعد اصلی زیر است: کمال گرایی خویشتن مدار، کمال گرایی دیگرمدار و کمال گرایی جامعه مدار. کمال گرایی خود مدار با مشخصه های خودشیفتگی، خودسرزنی، خود انتقادگری، احساس گناه، سهل انگاری و تعلل در کارها، افسردگی و نوزرگرایی در ارتباط است. کمال گرایی دیگر مدار با مشخصه های دیگر سرزنش گری، اقتدارگرایی، ویژگی های شخصیتی نمایشی، خودشیفته و ضد اجتماعی همبستگی دارد.

از طرفی کمال گرایی جامعه مدار نیز با نیاز به تایید دیگران، ترس از ارزشیابی منفی، منبع کنترل بیرونی، بیش تعمیم دهی، شکست، افسردگی و اضطراب مرتبط است گاهی زمانی که انتظارات منطقی والدین کمال گرا برآورده نمی شود، فرد بدون منطق معیارهای بالایی برای خود و فرزندش وضع می کند و شکست در مقابل این معیارها به پریشانی روانشناختی در والدین و فرزندان منجر می شود (حاجی سید تقی تقوی و همکاران، ۱۳۹۴). خانواده اولین پایه گذار شخصیت، ارزش ها و معیارهای فرزندان است و نقش مهمی در تعیین سرنوشت، سبک و خط مشی آینده آنها دارد. به همین دلیل هر گونه تغییری که در فرایند خانواده پدید آید ممکن است تاثیر مخربی در روحیه افراد به جا می گذارد. یکی از موضوعاتی که فرایند خانواده را تحت تاثیر قرار می دهد، مساله اشتغال مادر است. برخی عقیده دارند اشتغال مادر تاثیر مثبتی بر تربیت فرزند و قشر زنان جامعه دارد و استقلال، اعتماد بنفس و قدرت تصمیم گیری آنها را تقویت کرده سبب روحیه مثبت و سازنده تر و انگیزش بیشتر در آنها می شود. از طرفی طرح واره ها به عنوان چارچوبی برای پردازش اطلاعات به کار می روند و تعاملات هیجانی افراد را در ارتباط با موقعیت های زندگی و ارتباطات بین فردی تعیین می کنند؛ به نظر می رسد با صفات شخصیتی افراد نیز ارتباط داشته باشند. کارول^۵ (۲۰۰۱) به این نتیجه رسید که فرزندان مادران شاغل در مقایسه با مادران غیرشاغل، ۲۸ درصد فشار روانی بیشتری را تحمل می کنند. اوماچی و میلکی^۶ (۲۰۰۶) معتقدند فرزندان مادران، نظم و انضباط کمتر، پستیبانی کمتر و پرخاشگری بیشتری را تجربه می کنند. آلمانی^۷ و همکاران (۲۰۱۲) به این نتیجه رسیدند که مادران شاغل موجب تاثیر منفی عاطفی در طرح واره های فرزند شده سبب شکل گیری اختلالات روحی روانی آنها می شود. همچنین شاغل بودن مادر موجب می شود فرزندان احساس تنهایی کرده امنیت خود را از دست بدهند و احساس حقارت، اضطراب، ناامنی و بی اعتمادی به دیگران در آنها شکل می گیرد. کمال گرایی والدین نه تنها به فرزندان آنها قابل انتقال است، بلکه با تاثیر بر کنش های روانشناختی ایشان، زمینه ساز بروز مشکلات فردی و روابط آنها خواهد بود. انتقادگرایی و انتظارات بالایی والدین کمال گرا، زمینه دلبستگی اضطرابی و ناامنی در فرزندان پدید می آورد و با مشکلاتی نظیر افسردگی، اضطراب اجتماعی و کمرویی در ارتباط است و تاثیرات منفی بر افکار و عواطف و رفتارها دارد (صفوی، ۱۳۹۵).

بنابراین همان طور که بیان شد، افراد با پیوند والدینی ضعیف طرح واره هایی را رشد می دهند که شناخت ها و طرح واره های ناکارآمد در فرزندان را شکل می دهند (قنادی و عبداللهی، ۱۳۹۳).

1 schema
2 Young
3 perfectionism
4 Hewitt
5 Carvel
6 Omaguchi, K & Milkie
7 Almani

کمال گرایی به عنوان عاملی کلی در پیدایش بسیاری از اشکال آسیب روانی دخالت دارد. والدین کمال گرا موجب می شوند فرزندان زمانی خود را با ارزش بدانند که مورد تایید والدین باشند و چون تایید والدین و دیگران نقش اساسی در ساختار شخصیتی آنها دارد، می کوشند تلاش دو چندان نمایند. والدین کمال گرا نه تنها به تحقیر موفقیت های فرزند خود می پردازند، بلکه پذیرفتن و پاداش به تلاش فرزند را دشوار می پندارند و پیوسته به فرزندشان هشدار می دهند. کودک هیچگاه خرسند نیست زیرا رفتارش از نظر والدین هیچ وقت به اندازه کافی خوب نیست (صفوی، ۱۳۹۵).

فرضیات تحقیق

بین ابعاد ویژگی های شخصیتی مادران با شدت طرح واره های نوجوانان آنها رابطه معنادار وجود دارد.
بین ابعاد کمال گرایی مادران با شدت طرح واره های نوجوانان آنها رابطه معنادار وجود دارد.

مبانی نظری تحقیق

شخصیت، یعنی منش، خصوصیات و تا حدی الگوهای واکنش رفتاری قابل پیش بینی که هر فردی چه به صورت خودآگاه و چه به صورت ناخودآگاه، به عنوان سبک و شیوه زندگی از خود نشان می دهد، به عبارت دیگر، به مجموعه صفات هیجانی، رفتاری، منش و خصوصیتی که در شرایط معمولی معرف شخص بوده و برای هر فردی نسبتاً ثابت و قابل پیش بینی است، شخصیت اطلاق می شود. خصیت برای طبقه بندی ویژگی های افراد از نظر رفتار می باشد. ویژگی های شخصیتی به عنوان مجموعه سازمان یافته ثابت و پایدار در افراد می باشد و واحدی متشکل از خصوصیات نسبتاً پایدار که بر روی هم، یک فرد را از فرد یا افراد دیگر متمایز می سازد. شخصیت سازهای پیچیده است که تا کنون توافق در رابطه با ساختار آن به دست نیامده است. بحث شخصیت دو دیدگاه مهم وجود دارد. دیدگاه موقعیت گرا که شکل گیری شخصیت را به عوامل موقعیتی منسوب می داند و دیدگاه صفت گرا که در آن شخصیت آدمی به عنوان درونی و وراثتی نسبت داده می شود، با تلفیق این دو دیدگاه می توان شخصیت را به صورت مجموعه ای از ویژگی ها و صفات که الگوهای نسبتاً پایدار پاسخ آدمی به موقعیت ها را تبیین می کند، بیان نمود (حافظی، ۱۳۹۵). توصیف شخصیت یک فرد تقریباً همیشه به معنای کاهش دادن دامنه وسیعی از ویژگی های رفتاری به مجموعه بسیار محدودی از صفات است که می توان در قالب کلام بیان کرد از این رو روشن به نظر می رسد که در شخصیت خصوصیتی نهفته است، که در اعمال افراد نمایان یا منعکس می شود. استنباط های شما درباره شخصیت افراد تا حدودی به آنچه که آنها در زمان های مختلف انجام می دهند مبتنی است. شخصیت تا حدودی نیز، موضوعی است در این مورد که افراد کاری را چگونه انجام می دهند (حافظی، ۱۳۹۵ به نقل از اس-کارور^۸، ۲۰۰۸).

بررسی ابعاد تیپ های شخصیتی بر اساس نظریه کاستم و مک کری

یکی از کار آمد ترین و جامع ترین نظریه های مطرح شده در باب شخصیت، نظریه پنج عاملی کاستم و مک کری است. براساس این دیدگاه شخصیت ساختاری دارای سلسه مراتبی با ۵ بعد اصلی در بالاترین مرتبه به اجزا یا صفات رده پایین است. پنج عامل شخصیتی عبارتند از:

روان نژندگرایی/ روان رنجور خویی/ ثبات عاطفی (N):^۹ به معنی گرایش به تجربه هیجانات منفی در مقابل ثبات هیجانی و

خونسردی می باشد. افراد دارای ثبات عاطفی ایمن، دارای اعتماد به نفس، استوار و آرام هستند. آن طرف طیف؛ عدم ثبات عاطفی، عصبی بودن بودن و روان رنجوری است و افرادی که در این طرف طیف قرار دارند؛ عصبانی، نامطمئن، ناامن، افسرده، و مضطرب هستند (والا و جمال آرائی، ۱۳۹۳).

برون گرایی (E):^{۱۰} برونگرایی تمایل به مثبت بودن، قاطعیت، تحرک مهربانی و اجتماعی بودن است (زارع داویجانی و روحی، ۱۳۹۵ به

نقل از کوکتا و مک کر، ۲۰۰۳). بیانگر وجود رویکردی پر انرژی به جهان مادی و اجتماعی در فرد می باشد که ویژگی هایی چون مردم آمیزی، فعال بودن، قاطعیت و جرئت را شامل می شود. این عامل به راحت بودن فرد در روابط اشاره دارد. افراد برون گرا؛ اجتماعی، خوش مشرب و قاطع هستند؛ در حالی که افراد درون گرا؛ خوددار، ترسو، کم حرف، کم رو و محتاط هستند (صبحی قرامکی و همکاران، ۱۳۹۲؛ والا و جمالی آرائی، ۱۳۹۳).

⁸ Scarver

⁹ neuroticism

¹⁰ extraversion

تجربه پذیری / پذیرا بودن نسبت به تجارب/گشودگی(O)^{۱۱}: به تمایل فرد برای کنجکاو، عشق به هنر، هنرمندی و خردورزی اطلاق می شود. این عامل اشاره به علاقه و شیفتگی فرد به پدیده هاو تجربیات جدید دلالت دارد. توصیف کننده گستردگی، عمق، پیچیدگی و خلاقانه بودن زندگی ذهنی و تجربه ی فرد، در مقابل داشتن ذهنی بسته می باشد. افرادی که در آن طرف طیف قرار می گیرند پیرو سنت بوده و در شرایط آشنا، راحت تر هستند.

دلپذیر بودن / سازش پذیری / روحیه توافق پذیری(A)^{۱۲}: دلپذیر بودن به تمایل برای گذشت، مهربانی، همدلی و وفاداری اطلاق می شود

وجدان گرایی/وظیفه شناسی(C)^{۱۳}: وجدان گرایی نیز عبارت از تمایل به ساز مان دهی، کار آمدی، قابلیت اعتماد و تعمق است (زارع داویجانی و روحی، ۱۳۹۵ به نقل از کوکتا و مک کر، ۲۰۰۳). توصیف کننده قدرت کنترل تکانه ها، به نحوی که جامعه مطلوب می داند و تسهیل کننده رفتار تکلیف محور و هدف محور است. وظیفه شناسی ویژگی هایی چون تفکر قبل از عمل، به تأخیراندازی ارضای خواسته ها، رعایت قوانین و هنجارها و سازماندهی و اولویت بندی تکالیف رادر بر می گیرد.

کمال گرایی یکی از ویژگی های شخصیتی است و نقش مهمی در علت شناسی و استمرار آسیب شناسی های روانی ایفا می کند (نقوی و همکاران، ۱۳۹۶).

کمال گرایی به عنوان یک متغیر شخصیتی و سازمان رفتار به در نظر گرفتن استانداردهای عملکردی غیرواقعی برای خویش و تلاش های بی وقفه برای کامل شدن اشاره دارد. مفهوم کمال گرایی طی سال های اخیر دستخوش تغییرات زیادی شده است. از یک سو برنز^{۱۴} (۲۰۰۱) کمال گرایی را شبکه ای از شناخت ها می داند که انتظارات، تفسیر رویدادها و ارزیابی خود و دیگران را در بر گرفته و از طریق مجموعه معیارهای غیر واقعی و انعطاف ناپذیر مشخص می شود. از سوی دیگر برخی از روانشناسان رویکرد متباین با آن را مطرح نمودند که در آن کمال گرایی اساساً نقش سالم و مثبتی را ایفا می نماید کمال گرایی اشاره به یک نیاز قوی برای انجام امور در یک سطح بی عیب و نقص و پایبندی بیش از حد به استانداردهای بالا است. کمال گرایی وابستگی به ارزش های خود در تلاش برای رسیدن به معیارهای شخصی است.

هویت و فلت (۱۹۹۱) با نظر به کمال گرایی در ساختار اجتماعی، سه بعد را برای کمال گرایی از یکدیگر متمایز کرده اند: کمال گرایی خویشتن مدار، که شامل کوشش افراد برای دستیابی به خویشتن کامل و بامعیارهای بالای غیر واقعی است. کمال گرایی دیگر مدار^{۱۵}، که در آن تمرکز فرد بر رفتار دیگران است و رفتار آنان از دید وی باید کامل و به دور از هر گونه اشتباهی باشد. کمال گرایی جامعه مدار^{۱۶}، که در آن فرد باور دارد که دیگران (خانواده و جامعه) معیارها و انتظارات افراطی برای او در نظر گرفته اند و او خود را ملزم به برآورده ساختن این انتظارات می داند. به عبارت دیگر کمال گرایی خود محور یا خویشتن مدار با تمایل به وضع معیارهای غیرواقعی بینانه برای خود و تمرکز بر نقص ها و شکست ها در عملکرد همراه با خود نظارتگری های دقیق مشخص می شود(کوک و کرنی^{۱۷}، ۲۰۰۹). این شکل از کمال گرایی، نزدیک ترین بعد به سازه ای است که غالباً به عنوان کمال گرایی شناخته شده است و با ناکنش گری، سازش نایافتگی و آسیب پذیری مطابقت می کند.

از طرفی در مفهوم سازی های اولیه کمال گرایی، دیدگاهی تک بعدی و آسیب شناسانه به آن وجود داشت. ولی اسلید و اوئنز^{۱۸} (۱۹۹۸) برای کمال گرایی دو نوع در نظر گرفتند، یک شکل بهنجار و سالم از کمال گرایی که آن را کمال گرایی مثبت نامیدند و یک شکل ناسازگار و نابهنجار و آسیب شناسانه از کمال گرایی، که آن را کمال گرایی منفی نامیدند. کمال گرایان سالم یا مثبت افرادی هستند که سطوح بالایی از کوشش های کمال گرایانه را با سطح کمی از نگرانی های کمال گرایانه نشان می دهند و در مقابل کمال گرایان ناسالم یا منفی، افرادی با سطوح بالای کوشش های کمال گرایانه و نگرانی های سطح بالای کمال گرایانه هستند و افراد غیرکمال گرا دارای سطح کمی از کوشش های کمال گرایانه و سطح نامشخصی از نگرانی های کمال گرایانه هستند. بعدی از کمال گرایی که با عنوان کمال گرایی بهنجار، انطباقی یا کمال گرایی استانداردهای فردی شناخته می شود، با ویژگی هایی همچون استانداردهای فردی سطح بالا (درمورد توانایی های فردی، انتظار بالا از عملکرد فردی و اهداف بسیار بالا) شناخته می شود و با ویژگی های سبک های مقابله ای فعال و موثر، اعتماد به نفس بالا و پیشرفت رابطه مثبت دارد. همچنین کمال گرایی مثبت با احساس پیشرفت و کمال، رضایت مندی و سلامت روانی و عاطفه

¹¹ openness

¹² agreeableness

¹³ conscientiousness

¹⁴ Burns

¹⁵ other-oriented perfectionism

¹⁶ social-oriented perfectionism

¹⁷ Cook and Kearney

¹⁸ Slade, & Owens

مثبت رابطه دارد (قنبری و همکاران، ۱۳۸۹). این در حالی است که بعد دیگری از کمال گرایی با عنوان کمال گرایی روان رنجورانه یا غیرانطباقی شناخته می شود و با ویژگی هایی نظیر نگرانی بیش از حد در مورد اشتباه کردن، شک و تردید نسبت به خود، احساس بازنده بودن و شکست خوردن در صورت عدم دستیابی به اهداف بلند بالا، ارتباط دارد.

شواهد پژوهشی در حمایت از این الگوی دوعاملی کمال گرایی وجود دارد. کمال گرایی نا بهنجار در کودکانی ایجاد می شود که والدینشان انتظارات بالایی دارند اما هرگز از عملکرد فرزندشان راضی نمی شوند. در مقابل کمال گرایی بهنجار در کودکانی ایجاد می شود که بصورت انعطاف پذیری از معیارهای بالا حمایت می کنند. کمال گرایی خود انتقادی در کودکانی رشد می یابد که یادگرفته اند تأیید والدین وابسته به برآورده کردن انتظارات بالایی والدینی است که کنترل کننده و تنبیه گرند

بر اساس نظریه های خود نظم جویی، رفتارها در موقعیت های اجتماعی براساس سه مؤلفه شناختی معیارها، خود نظارتی و خود ارزیابی در مورد این که آیا عملکرد مناسب و کافی بوده است هدایت می شود. در این چهارچوب برخی از پژوهشگران اعتقاد دارند که کمال گرایی از طریق اثرگذاری بر معیارها است که باعث هیجانهای منفی در موقعیت های اجتماعی می شود. اعتقاد به ناکافی بودن و مناسب نبودن عملکرد در موقعیت های اجتماعی به دلیل سطح بالا دیدن آنها، احتمالاً باعث درماندگی عاطفی و کاهش رفتارهای اجتماعی می شود، و به شکست در روابط اجتماعی می انجامد که پیامد این موضوع است که با افزایش کمال گرایی همراه است (دانکلی، زاروف و بلانکشتاین^{۱۹}، ۲۰۰۶).

کمال گرایی نه تنها با اضطراب، افسردگی، افکار خودکشی، و اختلال خوردن همبسته است؛ بلکه پیش بینی کننده آنها نیز هست. به عبارت دیگر کمال گرایی نه تنها عامل نگهدارنده اختلالات روانی متعدد است؛ بلکه نقش علی نیز در این اختلالات دارد (ایگان^{۲۰} و همکاران، ۲۰۱۴).

کمال گرایی نابهنجار با سطح بالایی از استرس (آشتزیگر^{۲۱} و همکاران، ۲۰۱۳)، سطح پایینی از رضایت از زندگی عاطفه مثبت کمتر (فلت^{۲۲} و همکاران، ۲۰۰۹) و سلامت روانی پایین تر (چانگ^{۲۳}، ۲۰۰۵) به همراه است. کمال گرایی در اختلالات خوردن، اضطراب و اختلالات مرتبط، افسردگی و خستگی مزمن، در مقایسه با افراد سالم بیشتر است. این شواهد نشان می دهند که کمال-گرایی با اکثر اختلالات مرتبط است. افرادی که از کمال گرایی نابهنجار برخوردارند، برای پیشرفت های خود هزینه های عاطفی بسیاری می پردازند و در نهایت متفاوت از دیگر افرادند. این افراد در مورد توانایی-هایشان دچار شک و تردیدند و اغلب خود را با دیگران قابل مقایسه نمی دانند. کمال گرایی نابهنجار دارای همبستگی مثبت با مدارا کردن یا شاخص های دیگر مرتبط با تنظیم هیجان سالم است، مثل عزت نفس و دلبستگی ایمن. این بعد از کمال گرایی با تنظیم هیجان بهتر و سازگاری روانشناختی همبسته است. کمال-گرایی خودمنتقدانه با بی نظمی هیجانی بیشتر و پریشانی روانشناختی همبسته است (نقوی و همکاران، ۱۳۹۶).

عقاید کمال گرا به وسیله عدم تحمل بلا تکلیفی هدایت می شوند، بدین صورت که دلیل خیلی از عقاید کمال گرایانه از ناتوانی در تحمل ندانستن نتیجه منتج می شود. به این خاطر که اشخاص نمی توانند ابهام و بلا تکلیفی را تحمل کنند. آنها با پافشاری بر نتایج بدون نقص، نتایج معلوم ایجاد می کنند تا بدین طریق بلا تکلیفی خود را کاهش دهند و بنابراین هدف تمایلات کمال گرایانه می تواند ایجاد شرایطی معلوم برای آینده باشد طرح واره های اولیه زمینه یا الگوی نافذی هستند که از خاطرات، هیجان ها، شناخت ها و احساسات بدنی درباره خود و در رابطه با دیگران تشکیل شده اند، در دوران کودکی یا نوجوانی شکل گرفته اند، در سراسر عمر فرد تداوم دارند (تیمما^{۲۴}، ۲۰۱۰). طرح واره ها از تعامل خلق و خوی فطری کودک با تجارب کارآمد یا ناکارآمد او با والدین، خواهر و برادرها، همسالان در طی سال های اولیه زندگی به وجود می آیند.

ریشه تحولی طرح واره های ناسازگار اولیه در تجارب ناگوار دوران کودکی نهفته است. طرح واره-هایی که زودتر به وجود می آیند و معمولاً قوی ترین هستند، از خانواده های هسته ای نشأت می گیرند. تا حد زیادی، پویایی های خانواده، بازتاب دقیق پویایی های جهان ذهنی کودک هستند. وقتی بیماران در موقعیت هایی از زندگی بزرگسالی، طرح واره های ناسازگار اولیه شان فعال می شوند، معمولاً خاطره ای هیجان انگیز از دوران کودکی خود تجربه می کنند. همزمان با تحول کودک، سایر عوامل تأثیرگذار مانند همسالان، مدرسه، انجمن های گروهی و فرهنگ، بطور روز افزونی اهمیت می یابند و در شکل گیری طرح واره ها نقش بازی می کنند. با این حال، طرح واره هایی که بعداً

¹⁹ Dunkley, Zuroff, and Blankstein

²⁰ Egan

²¹ Achziger

²² Flett

²³ Chang

²⁴ Thimma

در سیر تحول شکل می گیرند، زیاد عمیق و نیرومند نیستند. (طرح واره ی انزوای اجتماعی در زمره همین طرح واره هاست که معمولاً در اواخر دوران کودکی یا نوجوانی شکل می گیرد و ممکن است انعکاسی از پویایی های خانواده هسته ای نباشد)

پیشینه تحقیق

قنادی و عبداللهی (۱۳۹۳) در تحقیق خود با هدف بررسی ارتباط ادراک رفتار والدین با طرح واره- های ناکارآمد اولیه به این نتیجه رسیدند که بین ادراک مراقبت والدین طرح واره های ناکارآمد اولیه رابطه منفی و معنی دار و بین ادراک محافظت بیش از حد والدین با طرح واره های ناکارآمد اولیه رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد. رفتار والدین با شکل گیری طرح واره های ناکارآمد فرزندان ارتباط دارد، بنابراین میتوان توجه متخصصان را به نحوه رشد شناختی افراد در تعامل با مراقبان اولیه شکل گیری آسیب های شناختی بعدی رهنمون کرد. امان الله خانی قشقایی و کامکار (۱۳۹۴) در تحقیق با هدف بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی، طرح واره ناسازگارانه اولیه و رضایت زناشویی به این نتیجه رسیدند که تقریباً بین تمامی ابعاد طرح واره ها با رضایت رابطه منفی و معنادار وجود دارد. همچنین ابعاد دلپذیری و مسئولیت پذیری با رضایت رابطه مثبت و معنادار و بعد روان نژندی با رضایت رابطه منفی و معنادار داشت. کلالی مقدم (۱۳۹۴) در تحقیق خود با هدف بررسی رابطه ی کمال گرایی و طرح واره های پرستاران، به این نتیجه رسید که طرح واره ناسازگار اولیه بریدگی و طرد، طرح واره ناسازگار اولیه دیگر جهت مندی و کمال گرایی منفی قدرت تبیین فرسودگی شغلی پرستاران را دارا می باشد.

یوسفی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق خود با هدف نقش طرح واره ها، صفات شخصیت و سبک- های دلبستگی و پیش بینی علائم نشانگان ضربه عشق در دانشجویان دختر به این نتیجه رسیدند که طرح- واره های ناسازگار حوزه خودگردانی و عملکرد مختل و دیگر جهت مندی و همچنین صفات شخصیتی روان رنجوری و با وجدان بودن و در نهایت سبک دلبستگی ایمن توانستند نشانگان ضربه عشق را در دانشجویان پیش بینی کنند. طرح واره های ناسازگار اولیه، صفات شخصیت و سبک های دلبستگی با یکدیگر ارتباط معنادار دارند.

محمدی و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیق خود با هدف بررسی همبستگی بین طرح واره های ناسازگار اولیه و ابعاد شخصیتی مایرز بریگز در دانشجویان پزشکی، به این نتیجه رسیدند که تفاوتی میان دو گروه دختر و پسر در ابعاد شخصیتی مایرز ریگز مشاهده نشد. هر دو گروه بیشترین نمره را در بُعد برونگرایی و ادراکی کسب کردند. بین دو گروه، تفاوت معنی داری در طرح واره های حوزه محدودیت مختل وجود داشت و دختران در این حوزه، نمرات بیشتری را به دست آوردند. همچنین بین بُعد درونگرایی شخصیت مایرز بریگز و حوزه محدودیت های مختل، همبستگی مثبت معنی داری وجود داشت. بین بُعد قضاوتی نیز با طرح واره های حوزه بریدگی و طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، گوش به زنگی بیش از حد، بازداری و حوزه محدودیت های مختل، همبستگی منفی معنی داری وجود داشت. بعد حسی با طرح واره های حوزه محدودیت های مختل، همبستگی مثبت معنی داری نشان داد. یافته های پژوهش حاضر، شواهدی را برای همبستگی بین طرح واره های ناسازگار با تیپ های شخصیتی فراهم می آورد.

وان اجزندورن و کریک^{۲۵} (۲۰۱۱) در تحقیق خود با هدف بررسی ارتباط طرح واره های اولیه و سبک دلبستگی و ویژگی های شخصیتی فرزندان به این نتیجه رسیدند که با توجه به نظریه دلبستگی بالبی، فرزندان مدل های کارکرد درونی از جهان (طرح واره های اولیه) را بر اساس تجارب اولیه خود با والدین رشد می دهند. کودکانی که عدم حساسیت و طرد را بوسیله والدین خود تجربه می کنند، ممکن است تصویری از روابط را رشد دهند که با ناامنی و عدم اطمینان مشخص می شود. به عنوان یک نتیجه کودکان دلبسته ناایمن، احتمالاً یک بی اعتمادی به خود و دیگران را رشد می دهند که آنها را در معرض خطر مشکلات در روابط با دیگران قرار می دهد.

رولوفس^{۲۶} و همکاران (۲۰۱۲) در تحقیق خود با هدف بررسی ارتباط طرح واره ها و ویژگی های شخصیتی شناختی به این نتیجه رسیدند که الگوها و رفتارهای نادرست والدین که سبب شکل گیری تجارب و طرح واره های نامطلوب با والدین می شود. در مدل های کارکرد درونی ذخیره می شود، شناخت های فرد را تحت تأثیر قرار داده و بر عقاید و باورهای نسبت به خود و دیگران اثر می گذارد، در نتیجه مانع یک مکانیسم مهم برای تنظیم ویژگی های شخصیت، عواطف و پریشانی ها می گردد.

دامیان^{۲۷} و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیق خود بر مبنای تعیین ارتباط طرح واره و شخصیت چنین نتیجه گرفتند که از آنجا که قسمت مهمی از شخصیت فرزندان در محیط خانواده و توسط والدین شکل می گیرد، چگونگی ارتباط والدین با فرزندان، نقش مهمی بر طرح واره ها، عادات، نگرش ها و بالاخره هویت آنها ایفا می کند.

²⁵ Kawabata, Alink, Tseng, Van Ijzendoorn & Crick

²⁶ Roelofs

²⁷ Damyan

گرایلو و براتکو^{۲۸} (۲۰۱۴) در تحقیق خود با هدف بررسی ارتباط کمال گرایی والدین و طرحواره فرزندان به این نتیجه رسیدند که نوجوانان با اعتماد به نفس پایین و کم رو، دارای والدینی سخت گیر و به ظاهر مقدس مآب و کمال گرا بوده و رفتارشان با فرزندان خود رفتاری غیر عادلانه بوده است. این رفتار سبب نمودار شدن طرحواره های نامناسب نظیر خشم و ستیزه جویی در فرزند می شود. آنها در شخصیت خود مرکز ثقلی نخواهند داشت که بتوانند به آن تکیه کنند. بلکه آن را در وجود والدین جستجو می کنند. در واقع فرزندان به این نتیجه می رسند که همیشه حق با والدین کمال گراست و خود او همیشه در اشتباه است.

نتایج تحقیقات بچ^{۲۹} و همکاران (۲۰۱۶) با هدف بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی با سازه های طرحواره نشان داد بین ۱۵ مورد از ۲۵ ویژگی شخصیت، به شدت به ساختارهای طرحواره ارتباط معنادار وجود دارد. با شناخت صفات شخصیتی توسط روان درمانگران، می توان به ساختارهای طرحواره تراپی دست یافت.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از جهت هدف، پژوهشی بنیادی و از منظر گردآوری داده ها، پژوهشی توصیفی از نوع همبستگی بوده است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه دانش آموزان مقطع متوسطه دوم به تعداد ۱۸۹۴ نفر و مادران آنها به تعداد ۱۸۹۴ نفر بوده است. طبق آمار دریافت شده از آموزش و پرورش شهر فسا در مقطع متوسطه دوم دختران، ۳۸ مدرسه وجود داشت. در این پژوهش، تعداد ۶ مدرسه از بین ۳۸ مدرسه انتخاب شد. از هر مدرسه ۱ کلاس مورد بررسی قرار گرفت که با توجه به میانگین هر کلاس ۲۵ دانش آموز، تعداد کل نمونه انتخابی به دلیل محدودیت در اجرا ۱۵۰ دانش آموز و ۱۵۰ مادر انتخاب شد. و سپس داده های حاصل از جمع آوری پرسشنامه ها به کمک نرم افزار تحلیل آماری SPSS مورد ارزیابی قرار گرفت.

ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه می باشد که شامل موارد زیر است:

الف) پرسشنامه سنجش صفات پنج گانه شخصیتی (NEO) مک کری و کاستا (۱۹۸۵)

پرسشنامه شخصیتی NEOPI-R که در سال ۱۹۸۵ توسط مک کری و کاستا تهیه شده بود. این پرسشنامه ۵ عامل اصلی شخصیت و ۶ خصوصیت در هر عامل یا به عبارتی ۳۰ خصوصیت را اندازه می گیرد. و بر این اساس ارزیابی جامعی از شخصیت را ارائه می دهد. این پرسشنامه دارای دو فرم یکی (S) برای گزارش های شخصی است و شامل ۲۴۰ سوال پنج درجه ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف است که توسط خود آزمودنی درجه بندی می شود و متناسب مردان و زنان در تمام سنین است. و دیگری فرم (R) یا تجدید نظر شده نام دارد و بر اساس درجه بندی های مشاهده گر است. این فرم دارای همان ۶۰ سوال بوده با این تفاوت که با ضمیر سوم شخص شروع می شود. فرم (R) هم می تواند به طور مستقل برای ارزیابی شخصیت به کار رود و هم به عنوان مکملی برای گزارش های شخصی فرم (S) و یا روایی آن مورد استفاده قرار گیرد (گروسی فرشی، ۱۳۸۰).

در هنجاریابی آزمون NEO که توسط گروسی فرشی (۱۳۸۰) روی نمونه ای با حجم ۲۰۰۰ نفر از بین دانشجویان دانشگاه های تبریز، شیراز و دانشگاه های علوم پزشکی این دو شهر صورت گرفت ضریب همبستگی ۵ بعد اصلی را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ گزارش کرده است. ضرایب آلفای کرونباخ در هر یک از عوامل اصلی روان آزردهی، برون گرایی، باز بودن، سازگاری و با وجدانی به ترتیب ۰/۷۳، ۰/۷۳، ۰/۷۳، ۰/۷۳ و ۰/۷۳ است. جهت بررسی اعتبار محتوایی این آزمون از همبستگی بین دو فرم گزارش شخصی (S) و فرم ارزیابی مشاهده گر (R)، استفاده شد، که حداکثر همبستگی به میزان ۰/۶۶ در عامل برون گرایی و حداقل آن به میزان ۰/۴۵ در عامل سازگاری بود. (گروسی فرشی، ۱۳۸۰). در پژوهش آتش روز (۱۳۸۶) با استفاده از روش همسانی درونی، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از ۵ صفت: روان آزردهی، برون گرایی، گشودگی، سازگاری و وجدانی بودن به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۵۵، ۰/۲۷، ۰/۳۸ و ۰/۷۷ به دست آمد. ابعاد و گویه های این پرسشنامه به صورت زیر می باشد:

²⁸Gerailo & Bratco

²⁹ Batch

جدول خرده مقیاس های پرسشنامه ویژگی های شخصیت مک کری و کاستا (۱۹۸۵)

زیر مقیاس	گویه ها
روان رنجورخویی	۱ و ۶ و ۱۱ و ۱۶ و ۲۱ و ۲۶ و ۳۱ و ۳۶ و ۴۱ و ۴۶ و ۵۱ و ۵۶
برون گرایی - درون گرایی	۲ و ۷ و ۱۲ و ۱۷ و ۲۲ و ۲۷ و ۳۲ و ۳۷ و ۴۲ و ۴۷ و ۵۲ و ۵۷
تجربه پذیری / اشتیاق به تجارب تازه	۳ و ۸ و ۱۳ و ۱۸ و ۲۳ و ۲۸ و ۳۳ و ۳۸ و ۴۳ و ۴۸ و ۵۳ و ۵۸
توافق پذیری	۴ و ۹ و ۱۴ و ۱۹ و ۲۴ و ۲۹ و ۳۴ و ۳۹ و ۴۴ و ۴۹ و ۵۴ و ۵۹
وجدان گرایی	۵ و ۱۰ و ۱۵ و ۲۰ و ۲۵ و ۳۰ و ۳۵ و ۴۰ و ۴۵ و ۵۰ و ۵۵ و ۶۰

(ب) مقیاس کمال گرایی هیل (۲۰۰۴)

پرسشنامه کمال گرایی در سال ۲۰۰۴ توسط هیل و همکاران تهیه شده است این ابزار دارای ۵۹ جمله هست. شرکت کننده ها باید میزانی که هر جمله توصیف کننده آنهاست را در یک طیف ۵ گزینه ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف مشخص نمایند. هولندر در یکی از قدیمی ترین تعریف ها کمال گرایی را تحت عنوان انتظارات غیرمنطقی از خود و دیگران مطرح کرد. پژوهش های ابتدایی کمال گرایی را سازه ای یک بعدی و اغلب منفی در نظر می گرفتند و به ارتباط آن با آسیب شناسی روانی پرداختند. این پرسشنامه دارای ۸ خرده مقیاس به شرح زیر می باشد:

جدول خرده مقیاس های پرسشنامه کمال گرایی (هیل، ۲۰۰۴)

تمرکز بر اشتباهات	معیارهای بالا	نیاز به تایید	نظم و سازماندهی	ادراک فشار از سوی والدین	نشخوار تلاش برای فکری عالی بودن
۶	۳	۲	۴	۷	۱
۱۴	۱۱	۱۰	۱۲	۱۵	۹
۲۲	۱۹	۱۸	۲۰	۲۳	۱۷
۳۰	۲۷	۲۶	۲۸	۳۱	۲۵
۳۸	۳۵	۳۴	۳۶	۳۹	۳۳
۴۶	۴۳	۴۲	۴۴	۴۷	۴۱
۵۳	۵۰	۴۹	۵۱	۵۴	۵۵
۵۷		۵۹	۵۶	۵۸	

در این مقیاس از ترکیب چهار بعد اولیه، جنبه ی سازگار و از ترکیب چهار بعدی جنبه ناسازگارانه کمالگرایی حاصل می شود. پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ و روایی همگرایی آن از طریق بررسی رابطه ابعاد مقیاس با مقیاس های سلامت عمومی بررسی شد. محاسبه ضریب آلفای کرونباخ حاکی از پایایی قابل قبول ۰,۸۰ این پرسشنامه بود. همچنین روایی مقیاس نیز با وجود رابطه ابعاد منفی کمال گرایی و سلامت روانی تایید شد.

(ج) پرسشنامه فرم کوتاه طرح واره یانگ (YSQ) ۲۰

زیر مجموعه ای با ۷۵ آیتم از ۲۰۵ آیتم نسخه اصلی در سال ۱۹۹۸ توسط یانگ برای اندازه گیری طرح واره های ناسازگار اولیه ساخته شد. همسانی درونی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ در جمعیت بانوان ۰,۹۷ و در جمعیت آقایان ۰,۹۸ به دست آمد. پایایی زیر مولفه ها با استفاده از آلفای کرونباخ در دامنه ای از ۰,۳۶ در زیر مولفه ثبات تا ۰,۸۷ در زیر مولفه بی اعتمادی است. نمره بالا نشان دهنده طرح واره های ناسازگار اولیه است. هر سوال بر روی یک مقیاس ۵ درجه ای (کاملاً غلط=۱، ...، کاملاً درست=۵) نمره گذاری می شود. این پرسشنامه طرح واره های ناسازگار اولیه را در قالب ۵ حوزه می سنجد:

جدول حروف اختصاری و سوالات مربوط به هر کدام از طرح وارہ ها(یانگ، ۱۹۹۸)

Ed- محرومیت هیجانی: جملات ۱ تا ۵ Ab- رها شدگی بی ثباتی: جملات ۶ تا ۱۰ Ma- بی اعتمادی بد رفتاری: جملات ۱۱ تا ۱۵ Si- انزوای اجتماعی بیگانگی: جملات ۱۶ تا ۲۰ Ds- نقص/ شرم: جملات ۲۱ تا ۲۵	بریدگی و طرد
Fa- شکست: جملات ۲۶ تا ۳۰ di- وابستگی/ بی کفایتی: جملات ۳۱ تا ۳۵ Vh- آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری: جملات ۳۶ تا ۴۰ Em- گرفتار / خویشتن تحول نیافته: جملات ۴۱ تا ۴۵	خودمختاری و عملکرد مختل
Sb- اطاعت: جملات ۴۶ تا ۵۰ SS- ایثار گری: جملات ۵۱ تا ۵۵	دیگر جهت مندی
Ei- بازداری هیجانی: جملات ۵۶ تا ۶۰ Us- معیارهای سرسختانه: جملات ۶۱ تا ۶۵	گوش به زنگی بیش از حد و بازداری
Et- استحقاق ایزرگ منشی: جملات ۶۶ تا ۷۰ Is- خویشتن داری/ خود انضباطی ناکافی: جملات ۷۱ تا ۷۵	محدودیت های مختل

(احمدی و قریشی راد، ۱۳۹۳). در پژوهش احمدی و قریشی (۱۳۹۳) ضریب اعتبار پرسشنامه ۰,۹۳ و برای حوزه های بریدگی و طرد ۰,۸۹، خودگردانی و عملکرد مختل ۰,۸۶، دیگر جهت مندی ۰,۶۹، گوش به زنگی بیش از حد و بازداری ۰,۷۸ و محدودیت های مختل ۰,۷۳ بدست آمد.

یافته های تحقیق

فرضیه اول: بین ابعاد ویژگی های شخصیتی مادران با شدت طرح وارہ های نوجوانان آنها رابطه معنادار وجود دارد.

تعیین ارتباط و میزان همبستگی بین ابعاد ویژگی های شخصیتی مادران و ابعاد طرح وارہ فرزندان

متغیرها		بعد روان رنجور خویی در مادران		بعد برون گرایی در مادران		بعد تجربه پذیری در مادران		بعد توافق پذیری در مادران		بعد وجدان گرایی در مادران	
	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت
بعد محرومیت هیجانی در فرزندان	۰/۱۱۲	۰/۱۷۲	-۰/۱۳۲	۰/۱۰۸	-۰/۰۳۷	۰/۶۵۰	-۰/۲۰۹	۰/۰۱۰	-۰/۰۳۷	۰/۶۵۲	-۰/۰۳۷
بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان	۰/۲۳۰	۰/۰۰۵	-۰/۰۲۱	۰/۸۰۲	-۰/۴۱۳	۰/۰۰۰	-۰/۲۳۵	۰/۰۰۴	-۰/۰۲۱	۰/۷۹۵	-۰/۰۲۱
بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان	۰/۲۱۷	۰/۰۰۸	-۰/۱۷۹	۰/۰۲۹	-۰/۱۵۶	۰/۰۵۷	-۰/۳۰۳	۰/۰۰۰	-۰/۲۲۵	۰/۰۰۶	-۰/۲۲۵
بعد انزوای اجتماعی بیگانگی در فرزندان	۰/۰۳۸	۰/۶۴۸	-۰/۰۳۳	۰/۶۹۳	-۰/۱۴۰	۰/۰۸۷	-۰/۰۱۷	۰/۸۳۳	-۰/۱۰۵	۰/۲۰۳	-۰/۱۰۵
بعد نقص/ شرم در فرزندان	۰/۱۸۲	۰/۰۳۵	-۰/۱۹۸	۰/۰۱۵	-۰/۱۹۳	۰/۰۱۸	-۰/۰۳۰	۰/۷۱۴	-۰/۲۱۲	۰/۰۰۹	-۰/۲۱۲
بعد شکست در فرزندان	۰/۲۵۳	۰/۰۰۲	-۰/۰۶۷	۰/۴۱۷	-۰/۲۵۴	۰/۰۰۲	-۰/۱۷۳	۰/۰۳۴	-۰/۱۴۷	۰/۰۷۲	-۰/۱۴۷

۰/۱۱۴	-۰/۱۲۹	۰/۰۱۰	-۰/۲۰۹	۰/۶۵۵	-۰/۰۳۷	۰/۹۶۷	-۰/۰۰۳	۰/۰۵۲	۰/۱۵۹	بعد وابستگی/ بی کفایتی در فرزندان
۰/۴۹۳	-۰/۰۵۶	۰/۰۱۰	-۰/۲۱۰	۰/۳۱۸	-۰/۰۸۲	۰/۰۱۵	-۰/۱۹۷	۰/۰۱۲	۰/۲۰۶	بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان
۰/۱۴۳	-۰/۱۲۰	۰/۵۷۵	-۰/۰۴۶	۰/۰۰۱	-۰/۲۵۸	۰/۰۰۰	-۰/۳۰۶	۰/۵۱۱	۰/۰۵۴	بعد گرفتار/ خویشتن تحول نیافته در فرزندان
۰/۵۷۱	-۰/۰۴۷	۰/۲۷۰	-۰/۰۹۱	۰/۰۰۰	-۰/۳۰۱	۰/۲۶۴	-۰/۰۹۲	۰/۰۸۰	۰/۱۴۴	بعد اطاعت در فرزندان
۰/۱۳۶	-۰/۱۲۲	۰/۸۰۶	-۰/۰۲۰	۰/۱۴۶	-۰/۱۱۹	۰/۰۰۱	-۰/۲۶۲	۰/۰۰۱	۰/۲۶۷	بعد ایثارگری در فرزندان
۰/۰۵۵	-۰/۱۵۷	۰/۱۵۲	-۰/۱۱۷	۰/۰۰۰	-۰/۳۷۱	۰/۲۵۶	-۰/۰۹۳	۰/۱۱۷	۰/۱۲۹	بعد بازداري هیجانی در فرزندان
۰/۰۰۰	-۰/۳۲۰	۰/۱۴۵	-۰/۱۲۰	۰/۰۱۷	-۰/۱۹۵	۰/۰۰۰	-۰/۲۸۴	۰/۰۱۲	۰/۲۰۴	بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان
۰/۰۷۷	-۰/۱۴۵	۰/۴۶۹	-۰/۰۶۰	۰/۳۰۵	-۰/۰۸۴	۰/۰۱۵	-۰/۱۹۸	۰/۰۸۹	۰/۱۳۹	بعد استحقاق/ بزرگ منشی در فرزندان
۰/۴۷۶	-۰/۰۵۹	۰/۳۳۷	-۰/۰۷۹	۰/۰۰۰	-۰/۳۴۱	۰/۰۰۰	-۰/۲۸۹	۰/۰۵۰	۰/۱۶۰	بعد خویشتن داری/ خود انضباطی ناکافی در فرزندان

بین ابعاد زیر، ارتباط معنادار مشاهده شد:

بعد محرومیت هیجانی در فرزندان و بعد توافق پذیری در مادران با شدت ۰/۲۰۹- بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان و ابعاد روان رنجورخویی، تجربه پذیری و توافق پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۳۰، ۰/۴۱۳- و ۰/۲۳۵- بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان و ابعاد روان رنجورخویی، برون گرایی، توافق- پذیری و وجدان گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۱۷، ۰/۱۷۹-، ۰/۳۰۳- و ۰/۲۲۵- بعد نقص/ شرم در فرزندان با ابعاد رنجورخویی، تجربه پذیری و وجدان گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۱۸۲، ۰/۱۹۳- و ۰/۲۱۲- بعد شکست در فرزندان با ابعاد روان رنجورخویی، تجربه پذیری و توافق پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۵۳، ۰/۲۵۴- و ۰/۱۷۳- بعد وابستگی/ بی کفایتی در فرزندان و بعد روان رنجورخویی، توافق پذیری در مادران با شدت ۰/۱۵۹ و ۰/۲۰۹- بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان با ابعاد روان رنجورخویی و توافق پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۰۶ و ۰/۲۱۰- بعد گرفتار/ خویشتن تحول نیافته در فرزندان با ابعاد برون گرایی و تجربه پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۳۰۶- و ۰/۲۵۸- بعد اطاعت در فرزندان با بعد تجربه پذیری در مادران با شدت ۰/۳۰۱- بعد ایثارگری در فرزندان و ابعاد روان رنجورخویی و برون گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۶۷ و ۰/۲۶۲- بعد بازداري هیجانی در فرزندان با بعد تجربه پذیری در مادران با شدت ۰/۳۷۱- بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان با ابعاد روان رنجورخویی، برون گرایی، تجربه پذیری و وجدان گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۰۴، ۰/۲۸۴-، ۰/۱۹۵- و ۰/۳۲۰- بعد استحقاق/بزرگ منشی در فرزندان با بعد برون گرایی در مادران با شدت ۰/۱۹۸- بعد خویشتن داری/ خود انضباطی ناکافی در فرزندان با ابعاد رنجورخویی، برون گرایی، تجربه پذیری به ترتیب با شدت ۰/۱۶۰، ۰/۲۸۹- و ۰/۳۴۱-.

فرضیه دوم: بین ابعاد کمال گرایی مادران با شدت طرح واره های نوجوانان آنها رابطه معنادار وجود دارد.

تعیین ارتباط و میزان همبستگی بین ابعاد کمال گرایی مادران و طرحواره فرزندان

متغیرها		بعد تمرکز بر اشتباهات در مادران		بعد معیار بالا برای دیگران در مادران		بعد نیاز به تایید در مادران		بعد نظم و سازمان - دهی در مادران	
شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.
بعد محرومیت هیجانی در فرزندان	۰/۱۳۸	۰/۰۹۲	۰/۰۷۳	۰/۳۷۵	۰/۰۸۴	۰/۳۰۹	۰/۰۸۰	۰/۳۳۱	۰/۳۳۱
بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان	۰/۱۷۳	۰/۰۳۴	۰/۰۷۴	۰/۳۶۶	۰/۲۶۵	۰/۰۰۱	۰/۳۳۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان	۰/۲۶۸	۰/۰۰۱	۰/۰۹۳	۰/۲۵۸	۰/۱۳۶	۰/۰۹۷	۰/۲۷۷	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
بعد انزوای اجتماعی بیگانگی در فرزندان	۰/۱۳۷	۰/۰۹۵	۰/۱۵۹	۰/۰۵۱	-/۰۵۸	۰/۴۷۸	۰/۰۲۸	۰/۷۳۳	۰/۷۳۳
بعد نقص/ شرم در فرزندان	۰/۲۲۴	۰/۰۰۶	۰/۱۷۶	۰/۰۳۱	۰/۰۲۱	۰/۸۰۰	۰/۰۸۲	۰/۳۱۹	۰/۳۱۹
بعد شکست در فرزندان	۰/۴۱۲	۰/۰۰۰	۰/۰۸۴	۰/۳۰۵	۰/۰۱۶	۰/۸۵۰	۰/۲۹۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
بعد وابستگی/ بی کفایتی در فرزندان	۰/۰۱۸	۰/۸۲۵	۰/۳۹۱	۰/۰۰۰	۰/۰۸۷	۰/۲۹۰	۰/۰۲۷	۰/۷۴۶	۰/۷۴۶
بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان	۰/۰۳۴	۰/۶۸۱	۰/۰۰۹	۰/۹۱۰	۰/۳۴۳	۰/۰۰۰	۰/۱۵۵	۰/۰۵۸	۰/۰۵۸
بعد گرفتار/ خویشتن تحول نیافته در فرزندان	۰/۱۴۳	۰/۰۸۲	۰/۰۳۰	۰/۷۱۷	۰/۰۵۰	۰/۵۴۴	۰/۱۳۵	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰
بعد اطاعت در فرزندان	۰/۲۴۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۹۶۴	۰/۱۴۸	۰/۰۷۱	۰/۲۵۹	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
بعد ایثارگری در فرزندان	۰/۰۲۴	۰/۷۷۳	۰/۱۲۲	۰/۱۳۸	۰/۰۷۷	۰/۳۴۷	۰/۰۲۰	۰/۸۰۷	۰/۸۰۷
بعد بازداري هیجانی در فرزندان	۰/۲۵۸	۰/۰۰۱	۰/۰۸۷	۰/۲۹۲	۰/۰۲۴	۰/۷۶۹	۰/۱۵۴	۰/۰۵۹	۰/۰۵۹
بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان	۰/۰۰۷	۰/۹۳۳	۰/۰۲۵	۰/۷۶۵	۰/۲۹۴	۰/۰۰۰	۰/۲۴۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳
بعد استحقاق/بزرگ منشی در فرزندان	۰/۱۵۰	۰/۰۶۷	۰/۱۴۲	۰/۰۸۳	۰/۰۰۲	۰/۹۷۷	۰/۰۸۸	۰/۲۸۵	۰/۲۸۵
بعد خویشتن داری/ خود انضباطی ناکافی در فرزندان	۰/۲۹۶	۰/۰۰۰	۰/۱۰۸	۰/۱۸۹	۰/۰۳۳	۰/۶۸۷	۰/۲۶۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

بین ابعاد زیر ارتباط معنادار مشاهده شد:

بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نیاز به تایید و نظم و سازماندهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۱۷۳، ۰/۲۶۵ و ۰/۳۳۱. بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات نظم و سازماندهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۶۸ و ۰/۲۷۷. بعد نقص/ شرم در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و معیار بالا برای دیگران در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۲۴ و ۰/۱۷۶. بعد شکست در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نظم و سازماندهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۴۱۲ و ۰/۲۹۰. بعد وابستگی/ بی کفایتی در فرزندان با بعد معیار بالا برای دیگران در مادران با شدت ۰/۳۹۱. بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان با بعد نیاز به تایید در مادران با شدت ۰/۳۴۳. بعد اطاعت در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نظم و سازماندهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۴۴ و ۰/۲۵۹. بعد بازداري هیجانی در فرزندان با بعد تمرکز بر اشتباهات در مادران با شدت ۰/۲۵۸. بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان با ابعاد نیاز به

تایید و نظم و سازمان دهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۹۴ و ۰/۲۴۲. بعد خویشتن داری/ خود انضباطی ناکافی در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نظم و سازمان دهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۹۶ و ۰/۲۶۲.

تعیین ارتباط و میزان همبستگی بین ابعاد کمال گرایی مادران و طرح واره فرزندان

متغیرها		بعد درک فشار از والدین		بعد هدفمندی در مادران		بعد نشخوار فکری در مادران		بعد تلاش برای عالی بودن در مادران	
	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت	Sig.	شدت
بعد محرومیت هیجانی در فرزندان	۰/۰۷۶	۰/۳۵۷	۰/۰۹۲	۰/۲۶۵	۰/۰۱۰	۰/۹۰۶	۰/۰۷۰	۰/۳۹۷	
بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان	۰/۰۲۰	۰/۸۱۱	۰/۳۱۵	۰/۰۰۰	۰/۰۱۷	۰/۸۴۰	۰/۱۴۲	۰/۰۸۴	
بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان	۰/۰۶۹	۰/۳۹۹	۰/۲۰۶	۰/۰۱۱	۰/۳۶۴	۰/۰۰۰	۰/۱۰۳	۰/۲۱۱	
بعد انزوای اجتماعی بیگانگی در فرزندان	۰/۰۸۵	۰/۲۹۹	۰/۰۶۵	۰/۴۲۷	۰/۰۴۴	۰/۵۹۲	۰/۰۲۷	۰/۷۴۷	
بعد نقص/ شرم در فرزندان	۰/۱۴۹	۰/۰۶۸	۰/۱۰۳	۰/۲۰۸	۰/۲۹۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۶	۰/۹۳۹	
بعد شکست در فرزندان	۱/۱۷۳	۰/۰۳۴	۰/۳۲۰	۰/۰۰۰	۰/۰۵۶	۰/۴۹۵	۰/۲۸۳	۰/۰۰۰	
بعد وابستگی/ بی کفایتی در فرزندان	۰/۱۳۰	۰/۱۱۱	۰/۰۸۰	۰/۳۳۱	۰/۱۳۱	۰/۱۰۹	۰/۰۱۴	۰/۸۶۱	
بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان	۰/۲۵۸	۰/۰۰۱	۰/۰۷۸	۰/۳۴۴	۰/۲۵۵	۰/۰۰۲	۰/۰۲۱	۰/۷۹۷	
بعد گرفتار/ خویشتن تحول نیافته در فرزندان	۰/۰۴۱	۰/۶۲۰	۰/۳۰۱	۰/۰۰۰	۰/۱۲۱	۰/۱۴۰	۰/۰۴۳	۰/۶۰۳	
بعد اطاعت در فرزندان	۰/۱۱۴	۰/۱۶۴	۰/۰۱۹	۰/۸۱۳	۰/۱۱۱	۰/۱۷۵	۰/۰۰۴	۰/۹۶۴	
بعد ایثارگری در فرزندان	۰/۳۹۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۹۹۲	۰/۱۹۹	۰/۰۱۵	۰/۱۸۵	۰/۰۲۳	
بعد بازداری هیجانی در فرزندان	۰/۰۱۸	۰/۸۳۰	۰/۰۳۲	۰/۶۹۷	۰/۰۳۸	۰/۶۴۷	۰/۰۰۱	۰/۹۹۳	
بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان	۰/۵۴۶	۰/۰۰۰	۰/۱۲۱	۰/۱۴۰	۰/۱۴۰	۰/۰۸۹	۰/۱۱۰	۰/۱۸۰	
بعد استحقاق/بزرگ منشی در فرزندان	۰/۰۸۱	۰/۳۲۷	۰/۰۴۱	۰/۶۱۷	۰/۱۰۴	۰/۲۰۷	۰/۰۵۷	۰/۴۸۵	
بعد خویشتن داری/ خود انضباطی ناکافی در فرزندان	۰/۰۸۹	۰/۲۸۰	۰/۱۱۶	۰/۱۵۹	۰/۰۴۹	۰/۵۵۳	۰/۰۵۶	۰/۴۹۵	

بین ابعاد زیر، ارتباط معنادار مشاهده شد:

بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان با بعد هدفمندی در مادران با شدت ۰/۳۱۵. بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان با هدفمندی و نشخوار فکری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۰۶ و ۰/۳۶۴. بعد نقص/ شرم در فرزندان با بعد نشخوار فکری در مادران با شدت ۰/۲۹۲. بعد شکست در فرزندان با ابعاد درک فشار از والدین، هدفمندی و تلاش برای عالی بودن در مادران به ترتیب با شدت ۰/۱۷۳، ۰/۳۲۰ و ۰/۲۸۳. بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان با ابعاد درک فشار از والدین و نشخوار فکری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۵۸ و ۰/۲۵۵. بعد گرفتار/ خویشتن تحول نیافته در فرزندان با بعد هدفمندی در مادران با شدت ۰/۳۰۱. بعد ایثارگری در فرزندان با ابعاد درک

فشار از والدین، نشخوار فکری و تلاش برای عالی بودن در مادران به ترتیب با شدت ۰/۳۹۰، ۰/۱۹۹ و ۰/۱۸۵. بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان با بعد درک فشار از والدین با شدت ۰/۵۴۶.

بحث و نتیجه گیری

نتایج آمار توصیفی نشان داد که:

تعداد مادران ۱۵۰ نفر و تعداد فرزندان نیز ۱۵۰ نفر می باشد. در ابعاد مربوط به متغیر ویژگی های شخصیتی مادران، بیشترین میانگین مربوط به بعد تجربه پذیری به میزان ۴۸/۷۳۳ با انحراف معیار ۳/۱۲ و کمترین میانگین مربوط به بعد وجدان گرایی به میزان ۴۷/۹۴۰ با انحراف معیار ۳/۶۲ بود. در ابعاد مربوط به متغیر کمال گرایی مادران، بیشترین میانگین مربوط به بعد تمرکز بر اشتباهات به میزان ۳۲/۵۰۶ با انحراف معیار ۲/۷۷ و کمترین میانگین مربوط به بعد تلاش برای عالی بودن به میزان ۲۳/۸۰۶ با انحراف معیار ۲/۳۸ بود. در ابعاد مربوط به متغیر طرح واره فرزندان، بیشترین میانگین مربوط به بعد خویشتن داری / خود انضباطی ناکافی به میزان ۲۲/۲۷۳ با انحراف معیار ۳/۳۰ و کمترین میانگین مربوط به بعد - آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری به میزان ۲۱/۷۵۳ با انحراف معیار ۳ بود. توزیع فراوانی خصوصیات جمعیت شناختی مادران، بیشترین فراوانی در بازه سنی ۵۶-۵۵ سال (۵۸ نفر، ۳۸/۷ درصد) با مدرک تحصیلی کارشناسی (۷۹ نفر، ۵۲/۷ درصد)، در شغل دولتی (۶۶ نفر، ۴۴ درصد) مشاهده شد. توزیع فراوانی خصوصیات جمعیت شناختی فرزندان، بیشترین فراوانی در بازه سنی ۱۶ سال (۴۱ نفر، ۲۷/۳ درصد) در سطح تحصیلی پایه یازدهم (۶۲ نفر، ۴۱/۳ درصد) و با جنسیت دختران (۱۵۰ نفر، ۱۰۰ درصد) مشاهده شد.

نتایج آمار استنباطی سوالات نشان داد که:

یافته ها نشان داد که بعد محرومیت هیجانی در فرزندان و بعد توافق پذیری در مادران با شدت ۰/۲۰۹ - بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان و ابعاد روان رنجورخویی، تجربه پذیری و توافق پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۳۰، ۰/۴۱۳ و ۰/۲۳۵ - بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان و ابعاد روان رنجورخویی، برون گرایی، توافق - پذیری و وجدان گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۱۷، ۰/۱۷۹ -، ۰/۳۰۳ و ۰/۲۲۵ - بعد نقص / شرم در فرزندان با ابعاد رنجورخویی، تجربه پذیری و وجدان گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۱۸۲، ۰/۱۹۳ و ۰/۲۱۲ - بعد شکست در فرزندان با ابعاد روان رنجورخویی، تجربه پذیری و توافق پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۵۳، ۰/۲۵۴ و ۰/۱۷۳ - بعد وابستگی / بی کفایتی در فرزندان و بعد روان رنجورخویی، توافق پذیری در مادران با شدت ۰/۱۵۹ و ۰/۲۰۹ - بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان با ابعاد روان رنجورخویی و توافق پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۰۶ و ۰/۲۱۰ - بعد گرفتار / خویشتن تحول نیافته در فرزندان با ابعاد برون گرایی و تجربه پذیری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۳۰۶ و ۰/۲۵۸ - بعد اطاعت در فرزندان با بعد تجربه پذیری در مادران با شدت ۰/۳۰۱ - بعد ایثارگری در فرزندان و ابعاد روان رنجورخویی و برون گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۶۷ و ۰/۲۶۲ - بعد بازداری هیجانی در فرزندان با بعد تجربه پذیری در مادران با شدت ۰/۳۷۱ - بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان با ابعاد روان رنجورخویی، برون گرایی، تجربه پذیری و وجدان گرایی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۰۴، ۰/۲۸۴، ۰/۱۹۵ - و ۰/۳۲۰ - بعد استحقاق / بزرگ منشی در فرزندان با بعد برون گرایی در مادران با شدت ۰/۱۹۸ - بعد خویشتن داری / خود انضباطی ناکافی در فرزندان با ابعاد رنجورخویی، برون گرایی، تجربه پذیری به ترتیب با شدت ۰/۱۶۰، ۰/۲۸۹ و ۰/۳۴۱ -

این یافته با نتایج تحقیقات دامیان و همکاران (۲۰۱۳) به نقل از صفوی (۱۳۹۵) و رولوفس و همکاران (۲۰۱۲) همسو می باشد.

دامیان و همکاران (۲۰۱۳) چنین نتیجه گرفتند که از آنجا که قسمت مهمی از شخصیت فرزندان در محیط خانواده و توسط والدین شکل می گیرد، چگونگی ارتباط والدین با فرزندان، نقش مهمی بر طرح واره ها، عادات، نگرش ها و بالاخره هویت آنها ایفا می کند (به نقل از صفوی، ۱۳۹۵).

رولوفس و همکاران (۲۰۱۲) به این نتیجه رسیدند که الگوها و رفتارهای نادرست والدین که سبب شکل گیری تجارب و طرح واره های نامطلوب با والدین می شود. در مدل های کارکرد درونی ذخیره می شود، شناخت های فرد را تحت تأثیر قرار داده و بر عقاید و باورهای نسبت به خود و دیگران اثر می گذارد، در نتیجه مانع یک مکانیسم مهم برای تنظیم ویژگی های شخصیت، عواطف و پریشانی ها می گردد. یافته های تحقیق نشان داد: بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نیاز به تایید و نظم و سازماندهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۱۷۳، ۰/۲۶۵ و ۰/۳۳۱. بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات نظم و سازماندهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۶۸ و ۰/۲۷۷. بعد نقص / شرم در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و معیار بالا برای دیگران در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۲۴ و ۰/۱۷۶. بعد شکست در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نظم و سازماندهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۴۱۲ و ۰/۲۹۰. بعد وابستگی / بی کفایتی در فرزندان با بعد معیار بالا برای دیگران در مادران با شدت ۰/۳۹۱. بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان با بعد نیاز به تایید در مادران با شدت ۰/۳۴۳. بعد اطاعت در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نظم و سازمان دهی

در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۴۴ و ۰/۲۵۹. بعد بازاری هیجانی در فرزندان با بعد تمرکز بر اشتباهات در مادران با شدت ۰/۲۵۸. بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان با ابعاد نیاز به تایید و نظم و سازمان دهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۹۴ و ۰/۲۴۲. بعد خویشتن داری/ خود انضباطی ناکافی در فرزندان با ابعاد تمرکز بر اشتباهات و نظم و سازمان دهی در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۹۶ و ۰/۲۶۲. بعد رها شدگی بی ثباتی در فرزندان با بعد هدفمندی در مادران با شدت ۰/۳۱۵. بعد بی اعتمادی بد رفتاری در فرزندان با هدفمندی و نشخوار فکری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۰۶ و ۰/۳۶۴. بعد نقص/ شرم در فرزندان با بعد نشخوار فکری در مادران با شدت ۰/۲۹۲. بعد شکست در فرزندان با ابعاد درک فشار از والدین، هدفمندی و تلاش برای عالی بودن در مادران به ترتیب با شدت ۰/۱۷۳، ۰/۳۲۰ و ۰/۲۸۳. بعد آسیب پذیری در برابر ضرر و بیماری در فرزندان با ابعاد درک فشار از والدین و نشخوار فکری در مادران به ترتیب با شدت ۰/۲۵۸ و ۰/۲۵۵. بعد گرفتار/ خویشتن تحول نیافته در فرزندان با بعد هدفمندی در مادران با شدت ۰/۳۰۱. بعد اینترگری در فرزندان با ابعاد درک فشار از والدین، نشخوار فکری و تلاش برای عالی بودن در مادران به ترتیب با شدت ۰/۳۹۰، ۰/۱۹۹ و ۰/۱۸۵. بعد معیارهای سرسختانه در فرزندان با بعد درک فشار از والدین با شدت ۰/۵۴۶. یافته های این سوال با تحقیقات (اونگن، ۲۰۰۹)، (لارنتی، براچ و هاس، ۲۰۰۸)، (قنبری و همکاران، ۱۳۸۹)، (بروستین، ۲۰۱۳) و (یانگ و همکاران، ۲۰۰۳) همسو می باشد.

شواهد پژوهشی در حمایت از این الگوی دوعاملی کمال گرایی وجود دارد. کمال گرایی نا بهنجار در کودکانی ایجاد می شود که والدینشان انتظارات بالایی دارند اما هرگز از عملکرد فرزندشان راضی نمی شوند. در مقابل کمال گرایی بهنجار در کودکانی ایجاد می شود که بصورت انعطاف پذیری از معیارهای بالا حمایت می کنند. کمال گرایی خود انتقادی در کودکانی رشد می یابد که یادگرفته اند تأیید والدین وابسته به برآورده کردن انتظارات بالایی والدینی است که کنترل کننده و تنبیه گرند (اونگن، ۲۰۰۹). کمال گرایی سازگارانه و ناسازگارانه با عواطف منفی نظیر اضطراب و افسردگی مرتبط است و این نکته از مفهوم چندبعدی کمال گرایی حمایت می کند. نقش کمال گرایی در بروز اضطراب اجتماعی، اغلب عاملی بازدارنده در روابط با دیگران است (لارنتی، براچ و هاس، ۲۰۰۸).

افرادی که کمال گرایی سازگارانه دارند در مقایسه با افرادی که دارای کمال گرایی ناسازگارانه اند یا افراد غیر کمال گرا، حرمت خود و اعتماد به خود بالاتری دارند، از لحاظ علمی سرآمد و به طور کلی دارای شرایط عاطفی و سازگاری بهتری هستند. این در حالی است که افرادی که از کمال گرایی ناسازگارانه برخوردارند، برای پیشرفت های علمی هزینه های عاطفی بسیاری می پردازند و در نهایت متفاوت از دیگر افراد هستند. این افراد در مورد توانایی هایشان دچار شک و تردیدند و اغلب خود را قابل مقایسه با دیگر نمی یابند (قنبری و همکاران، ۱۳۸۹).

کمال گراها متمایل به نشخوار فکری هستند تا بر شکستشان در رسیدن به انتظارات، احساس کنترل داشته باشند. فرد کمال گرا، به امید اینکه راه حلی ظاهر شود، افکار و اتفاقات را در ذهنش تکرار می کند (بروستین، ۲۰۱۳).

طرح واره هایی مانند محرومیت هیجانی یا رهاشدگی به دلیل نقص در محیط اولیه به وجود آیند. در محیط زندگی چنین کودکی، ثبات، درک شدن یا عشق وجود ندارد. نوع دوم تجارب اولیه زندگی که طرح واره ها را به وجود می آورند، آسیب دیدن و قربانی شدن هستند. در چنین وضعیتی، کودک آسیب می بیند یا قربانی می شود و طرح واره هایی مثل بی اعتمادی/ بد رفتاری، نقص/ شرم یا آسیب پذیری نسبت به ضرر در ذهن او شکل می گیرد. در نوع سوم تجارب، مشکل این است که کودک، زیادی چیزهای خوب را تجربه می کند. ووالدین جهت رفاه و آسایش کودک، همه کار می کنند، در حالیکه تأمین رفاه و راحتی در حد متعادل برای رشد سالم کودک لازم است. در اثر اینگونه تجارب در ذهن کودکان طرح واره هایی نظیر وابستگی/ بی کفایتی یا استحقاق/ بزرگ منشی به وجود می آید. در این حالت، والدین به ندرت با کودک جدی برخورد می کنند و کودک روی پر قو بزرگ می شود و لوس بار می آید. در نتیجه نیازهای هیجانی کودک به خودگردانی یا محدودیت های واقع بینانه ارضاء نمی شوند. والدین ممکن است بیش از حد درگیر زندگی کودک بشوند یا ممکن است بدون هیچ گونه محدودیتی، آزادی عمل زیادی به او بدهند (یانگ و همکاران، ۲۰۰۳).

منابع و مراجع

- [۱] امان الله خانی قشقایی، سارا و علی کامکار، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی، طر حواره ناسازگارانه ی اولیه و رضایت جنسی در زنان و مردان دارای روابط فرازنشویی، همایش بین المللی روانشناسی و فرهنگ زندگی، استانبول، موسسه سفیران فرهنگی مبین.
- [۲] آتش روز، بهروز. (۱۳۸۶). پیش بینی پیشرفت تحصیلی از طریق دلبستگی و صفات پنج گانه شخصیتی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید بهشتی.
- [۳] آیسنگ، هانس. ج: واقعیت و خیال در روانشناسی، ترجمه محمد تقی براهنی و نسیان قولیان (۱۳۶۵)، چاپ اول، تهران: انتشارات روز.
- [۴] برادران حسن زاده، رسول؛ فتاحی اصل، بهرام و ابوالحسن زاده، سودا. (۱۳۹۲)، فصلنامه علمی پژوهشی، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال دوم، شماره ۶.
- [۵] بهرامی زاده، حمید و بهرامی احسان، هادی. (۱۳۹۲)، روابط درونی طرح وارده های ناسازگار اولیه و صفات شخصیت، مجله تحقیقات علوم و فناوری، سال یازدهم، شماره ۳.
- [۶] حاجی سیدتقیاتقوی، زهرا، پیوسته گر، مهرانگیز و خسروی، زهره. (۱۳۹۴)، مقیاسه سطوح کمالگرایی مادر با پیوند والدینی در افراد مبتلا به اختلال وسواس فکری-عملی و افراد سالم، مطالعات روانشناختی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه الزهراء، دوره ۱۱، شماره ۲.
- [۷] حافظی، فردین. (۱۳۹۵)، تعیین رابطه بین صفات شخصیتی و خلاقیت در مدیران مالی، ماهنامه پژوهش ملل، دوره دوم، شماره ۱۳.
- [۸] رضایی جمالویی، حسن؛ ابوالقاسمی، عباس و عبدالمحمدی، عبدالرضا. (۱۳۹۲)، بررسی و مقایسه خصوصیات شخصیتی در دانش آموزان پسر مقطع دبیرستان با مادران شاغل و غیر شاغل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد.
- [۹] زارع داویجانی، علیرضا و روحی، منصور. (۱۳۹۵)، رابطه ویژگی های شخصیتی با سلامت روان دانشجویان رشته علوم تربیتی دانشگاه پیام نور حسن آباد، کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری، تهران: ۲۲ و ۲۴ تیرماه ۱۳۹۵.
- [۱۰] سبک رو، مهدی؛ حق بین، عالیه و ابراهیم زاده پزشکی، رضا. (۱۳۹۶)، بررسی رابطه ویژگی های شخصیت ۵ عاملی نثو با تعادل کار و زندگی در دانشگاه یزد، فصلنامه علمی-پژوهشی آموزش عالی ایران، سال هشتم، شماره دوم.
- [۱۱] شاکری، احمد؛ فاطمی، احمد و فرهادیان، مهدی. (۲۰۱۱)، بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و رضایت زناشویی، پایگاه علوم اجتماعی و انسانی.
- [۱۲] شیرافکن، علی. (۱۳۹۱)، نظریه های شخصیت، پوران پژوهش، چاپ دوم.
- [۱۳] صادقیان، فاطمه و شیخ پور، نجات. (۱۳۹۰)، اهمیت شناسایی تیپ های شخصیتی دانش آموزان برای انتخاب حرفه، مشاور مدرسه، دوره ششم، شماره ۳.
- [۱۴] صبحی قرامکی، ناصر؛ حاجلو، نادر و غلام زاده، حانیه. (۱۳۹۲)، مقایسه سبک های یادگیری، ویژگی های شخصیتی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان با و بدون ناتوانی یادگیری، مجله ی ناتوانی های یادگیری، دوره دوم، شماره ۴.
- [۱۵] صفوی، سحر. (۱۳۹۵)، رابطه کمال گرایی والدین با منبع کنترل و سبک های اسنادی در دختران دبیرستانی با نقش واسطه خودپنداره، پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته مشاوره، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- [۱۶] ناعمی، حسن. (۱۳۹۵)، بررسی رابطه کمال گرایی با ملاک های انتخاب همسر در بین دانشجویان علوم پزشکی سبزوار، کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری، تهران، ۲۲ و ۲۳ تیرماه ۱۳۹۵.
- [۱۷] عباسی، مسلم؛ پیرانی، ذبیح و صالحی، الهه. (۱۳۹۶)، بررسی رابطه کمالگرایی مثبت و منفی با بهزیستی هیجانی و اشتیاق تحصیلی دانشجویان پرستاری، دوماهنامه علمی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله، دوره ۱۰، شماره ۶.
- [۱۸] علی یاری، فرضعلی. (۱۳۹۵)، بررسی رابطه کمال گرایی والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان، کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری، تهران.
- [۱۹] فرزای، فریبا؛ خامسان، احمد و اسدی یونسی، محمدرضا. (۱۳۹۲)، رابطه ادراک از سبک های فرزند پروری با ابعاد کمال گرایی دانش آموزان دختر شهر بیرجند، فصلنامه خانواده پژوهی، سال نهم، شماره ۳۶.

- [۲۰] قاسمی ارگنه، حامد؛ عذرا اعتمادی و امین زیلابی سنگانی، (۱۳۹۱)، بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی مادران شاغل و غیرشاغل با طرح واره رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی دختر شهر اصفهان، نخستین همایش ملی شخصیت و زندگی نوین، سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج.
- [۲۱] کلالی مقدم، بهرام، (۱۳۹۴)، رابطه ی کمال گرایی و طرحواره های ناسازگار اولیه با فرسودگی شغلی پرستاران، دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی، موسسه آموزش عالی مهر اروند، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.
- [۲۲] گروسی فرشی، م. ت. (۱۳۸۰). رویکردی نوین در ارزیابی شخصیت (کاربرد تحلیل عاملی در مطالعات شخصیت). چاپ اول. تبریز: نشر دانیال و جامعه پژوه.
- [۲۳] گیوریان، حسن. (۱۳۸۷)، مفاهیم و کاربردهای تئوری نقش در سازمان و مدیریت، تعاون، شماره ۱۰۲.
- [۲۴] محمدی، داود؛ رحمتی نژاد، پروین و طبایی، رضا. (۱۳۹۶)، همبستگی بین طرحواره های ناسازگار اولیه و ابعاد شخصیتی مایرز بریگز در دانشجویان - پزشکی، مجله دانشگاه علوم پزشکی قم، دوره یازدهم، شماره ۱۱.
- [۲۵] ملایی، محمد. (۱۳۸۹)، بررسی مقایسه ای پنج عامل شخصیتی نئو، تجربه و ابراز خشم در بین نوجوانان پسر بزهکار و عادی استان کردستان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.
- [۲۶] نقوی، نرگس؛ اکبری، مهدی و مرادی، علیرضا. (۱۳۹۶)، مدل ساختاری کمالگرایی مبتنی بر سازه های فراتشخیصی شناختی، رفتاری و هیجانی، فصلنامه پژوهش در سلامت روانشناختی، دوره ۱۱، شماره ۲.
- [۲۷] نوری زاده، مریم. (۱۳۹۲)، کمالگرایی، تحقیق برای دفتر مرکزی مشاوره ی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و مرکز مشاوره دانشجویی معاونت دانشجویی و فرهنگی دانشگاه تهران.
- [۲۸] والا، رضا و جمالی آرائی، محمد رضا. (۱۳۹۳)، بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی و باورهای دینی - مورد مطالعه کارکنان یگانهای ویژه ناجا، بصیرت و تربیت اسلامی، سال یازدهم، شماره ۲۹.
- [۲۹] یاراحمدی خراسانی، علیرضا. (۱۳۹۱)، بررسی شخصیت و نظریه های عمده ی آن، پایگاه خبری روانشناسی و بهداشت روان (میگنا).
- [۳۰] یانگ، جفری؛ کلسکو، ژانت و ویشار، مارجوری. (۲۰۰۳). طرحواره درمانی (راهنمای کاربردی برای متخصصان بالینی)، ترجمه: دکتر حسن حمیدپور، دکتر زهرا اندوز، نشر: ارجمند، چاپ چهارم، اردیبهشت ۱۳۹۵.
- [۳۱] یوسفی، رحیم؛ ادهمیان، الهام و عبدالمحمدی، کریم. (۱۳۹۵). نقش طرحواره ها، صفات شخصیت و سبک های دلبستگی و پیش بینی علائم نشانگان ضربه عشق در دانشجویان دختر، مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان، سال چهاردهم، شماره ۳.
- [32] Achtziger, A., & Bayer, U. C. (2013). Selfcontrol mediates the link between perfectionism and stress. *Motivation and Emotion*, 37, 413-423 doi:10.1007/s11031-012-9321-6.
- [33] Ahmadi Tahure M, Jafari I, Kariminia R, Akhavan H. Evaluate the relationship between positive and negative perfectionism with the elderly general health and personality [Persian]. *Sci J Med Sci Health Serv Hamadan Univ*. 2010;17(3):69-65.
- [34] Almani, A, S. Abro, A. & Mugheri, R.A. (2012). Study of the Effects of Working Mothers on the Development of Children in Pakistan. *International Journal of Humanities and Social Science*, Vol. 2 No. 11.
- [35] Aydin, A. Boysan, M. Tutarel-Kışlak, Ş. Kalafat, T. Selvi, Y. & Beşiroğlu, L. (2012). The Predictive Value of Interpersonal Schemas, Perfectionism, and Thought Action-Fusion in Obsessive-Compulsive Disorder. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 25(2):108-118.
- [36] Bach Bo, Lee Christopher, Lykke Mortensen Erik, and Simonsen Erik. (2016). How Do DSM 5 Personality Traits Align With Schema Therapy Constructs? *Journal of Personality Disorders*: Vol. 30, No. 4, pp. 502-529. https://doi.org/10.1521/pedi_2015_29_212
- [37] Beck AT, Freeman A, Davis DD. *Cognitive therapy of personality disorders*. London: The Guilford Press: 2004.
- [38] Bosmans G, Braet C, Van VL. Attachment and symptoms of psychopathology: early maladaptive schemas as a cognitive link? *Clin Psychol Psychother* 2010; 17(5): 374-85.
- [39] Brustein, M. (2013). *Perfectionism: A guide for mental health professionals*. Springer Publishing Company.

- [40] Cain, L. (2015). Examining The Factors that Impact Work Life Balance For Executive Chefs. UNLV Theses, Dissertations, Professional Papers, And Capstones. 2466 2468.
- [41] Caitlin Cook, L., Christopher, A., Kearney. (2014). Parent Perfectionism and Psychopathology Symptoms and Child . Personality and Differences , 70.
- [42] Carvel, J. (2001). Children of Working Mothers 'At Risk'. Society Guardian. Cipriano L.A. (2003). Psychoanalytic perspective on substance abuse. Journal Soc Work Health Care, 215 (3): 9- 46.
- [43] Devi, A.C. & Rani, S.S. (2012). Personality And Work-Life Balance. Journal Of Contemporary Research In Management, 7(3): 23-30.
- [44] Duckett, E., & Richards, M.H. (1995). Maternal employment and the quality of daily experience for young adolescents of single mothers. Journal of Family Psychology, 9, 418-432.
- [45] Dunkley, D. M., Zuroff, D. C., & Blankstein, K. R. (2006). Specific perfectionism components versus self-criticism in predicting maladjustment. Personality and individual differences, 40: 665-676.
- [46] Egan, S. J., Wade, T. D., Shafran, R., & Antony, M. M. (2014). Cognitive-behavioral treatment of perfectionism. Guilford Publications.
- [47] Eysenck, K (2009). Not so doomed: Computer game play and positive adolescent development. Journal of applied developmental psychology, 23(4), 373-392.
- [48] Flett, G. L., Blankstein, K. R., & Hewitt, P. L. (2009). Perfectionism, performance, and state positive affect and negative affect after a classroom test. Canadian Journal of School Psychology, 24, 4-18.
- [49] Gennetian, L., Lopoo, L., & London, A. (2008). Maternal work hours and adolescents' school outcomes among low-income families in four urban counties. Demography, 45(1), 31-53.
- [50] Gerablo, K (2014). Not so doomed: Computer game play and positive adolescent development. Journal of applied developmental psychology, 23(4), 373-392.
- [51] Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (2002). Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment, and association with psychopathology. Journal of personality and social psychology, 60(3), 456.
- [52] Hill RW, Huelsman TJ, Furr RM, Kibler J, Vicente BB, Kennedy C. A new measure of perfectionism: The Perfectionism Inventory. Journal of Personal Assessments. 2004 Feb; 82(1):80-91.
- [53] Hill, R. W., Huelsman, T. J., Furr, R. M., Kibler, J., Vicente, B. B., & Kennedy, K. (2004). A new measure of perfectionism: The perfectionism inventory. Journal of Personality Assessment, 82, 80-91.
- [54] Kelly, K.E. (2006). Relationship between the fivefactor model of personality and the scale of creative attributes and behavior: A validation Study .
- [55] Kennedy, R. B., & Kennedy, D. A. (2004). Using the Myers-Briggs Type Indicator in career counseling. Journal of employment counseling. 41, 38-44.
- [56] Laurenti, J. H., Bruch, A. M., & Haase. R. F. (2008). Social anxiety and socially prescribed perfectionism: Unique and interactive relationships with maladaptive appraisal of interpersonal situations. Personality and Individual Differences, 45:55-61.
- [57] Mc Crea, R. R; Costa, P. T (1986). Personality, coping and coping effectiveness in an adult sample. Journal of personality, 54, 385 - 405.
- [58] McCrae RR, Costa PT. Personality in adulthood. New York: Guilford, (2003).
- [59] O'Connor, D. B., O'Connor, R. C., & Marshall, R. (2007). Perfectionism and psychological distress: Evidence of the mediating effects of rumination. European Journal of Personality, 21(4), 429-452.
- [60] Omaguchi, K., & Milkie, M. (2006). Maternal employment in childhood and adults' retrospective reports of parenting practices. Journal of Marriage & Family, 68(3), 573-594.
- [61] Ongen. D. E. (2009). The relationships between perfectionism and aggression among adolescent. Procedia Social and Behavioral Sciences, 1: 1073- 1077.

- [62] Reuther, E. T., Davis, T. E., Rudy, B. M., Jenkins, W. S., Whiting, S. E., & May, A. C. (2013). Intolerance of uncertainty as a mediator of the relationship between perfectionism and obsessive-compulsive symptom severity. *Depression and anxiety*, 30(8), 773-777.
- [63] Rice KG, Dellwo JP. Perfectionism and self-development: implications for college adjustment. *J Couns Dev*. 2002;80(2):188-97.
- [64] Roelofs, Jeffrey. Onckels, Linda. Muris, Peter. (2012). Attachment Quality and Psychopathological Symptoms in Clinically Referred Adolescents: The Mediating Role of Early Maladaptive Schema. *J Child Fam Stud*.
- [65] Santanello, A. W., & Gardner, F. L. (2007). The role of experiential avoidance in the relationship between maladaptive perfectionism and worry. *Cognitive Therapy and Research*, 31(3), 319-332.
- [66] Sarah J . Egan , Tom Vinciguerra, and Trevor G. Mazzucchelli.(2015) The role of perfectionism , agreeableness , and neuroticism in predicting dyadic adjustment , *Australian Journal of Psychology* , 67: 1-9.
- [67] Schmitt, D.P. Youn, G. Bond, B. Brooks, S. Frye, H. Johnson, S. Klesman, J. Peplinski, C. Sapias, J. Sherrill, M. Stoka, C. (2009). When will I feel love? The effects of culture, personality, and gender on the psychological tendency to love. *Journal of Research in Personality*;43:830-846.
- [68] Shirvani MY, Peyvastegar M. The relationship between life satisfaction and early maladaptive schemas in university students. *Knowl Res Appl Psychol* 2011;12(2):55-65 [Full Text in Persian]
- [69] Stoeber, J., & Stoeber, F. S. (2009). Domains of perfectionism: Prevalence and relationships with perfectionism, gender, age, and satisfaction with life. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 530-535.
- [70] Stricker G, Gold J. Integrative therapy. In: Lebow JL, Editor. *Twenty-First Century Psychotherapies: Contemporary Approaches to Theory and Practice*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons; 2008. p. 389-423.
- [71] Terry-Short, L. A., Owens, R.G., Slade, P. D., & Dewey, M.E. (1995). Positive and negative perfectionism. *Personality and Individual Differences*, 18 (5). 663-668.
- [72] Thimma, J C. (2010) Personality and early maladaptive schemas: A five-factor model perspective. *J. Behav Ther and Exp Psychiat*. Vol: 41: pp. 373-380.
- [73] Van der Kaap-Deeder, J., Soenens, B., Boone, L., Vandenkerckhove, B., Stengée, E., & Vansteenkiste, M. (2016). Evaluative concerns perfectionism and coping with failure: Effects on rumination, avoidance, and acceptance. *Personality and Individual Differences*, 101, 114-119.
- [74] Young JE, Kolsko J, Wissher ME. *Schema therapy: Practitioners guide*. New York: Guilford Press; 2006.
- [75] Young, Jeffrey E. Klosko, Janet. Weishaar, Marjorie E .(2003). *Schematic Therapy (Practical Guide for Clinical Specialists)*, Translated by Dr. Hassan Hamidpour, Dr. Zahra Endouz, Publication: Arjomand, Fourth Edition, May 2015.